

VAIKŲ, PAAUGLIŲ SUICIDINIS ELGESYS, SAVĖS ŽALOJIMAS, EMOCIJŲ IR ELGESIO SUTRIKIMAI;

Medicinos psichologė Rasa Karalienė
Klaipėda 2020.02.06.

2017 m. nusižudė 748 asmenys, iš jų – 25 vaikai ir paaugliai 10 – 19 metų amžiaus.

1.26. Mirusiųjų nuo savižudybių (X60-X84) skaičius pagal lytį ir amžiaus grupes 2018 m.

1.26. Deaths due to suicide (X60-X84) by sex and age groups, 2018

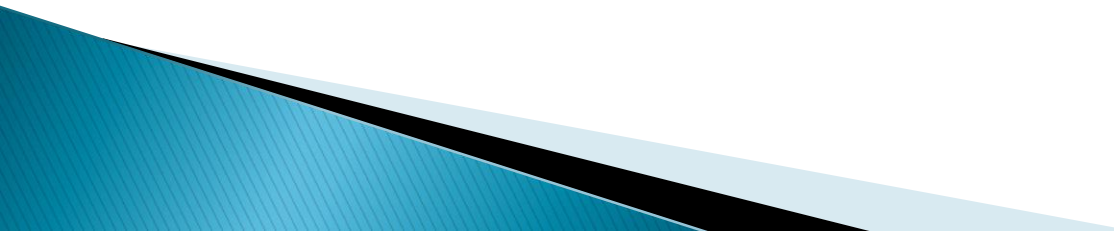
Amžiaus grupės Age group	Iš viso – Total			Miestas – Urban areas			Kaimas – Rural areas		
	Iš viso Total	Vyrai Males	Moterys Females	Iš viso Total	Vyrai Males	Moterys Females	Iš viso Total	Vyrai Males	Moterys Females
15-19	15	10	5	9	5	4	6	5	1
20-24	23	20	3	13	12	1	10	8	2
25-44	173	157	16	107	95	12	66	62	4
45-59	206	164	42	105	82	23	101	82	19
60-74	151	118	33	86	64	22	65	54	11
75+	115	74	41	72	42	30	43	32	11
Iš viso Total	683	543	140	392	300	92	291	243	48

Savižudybės tipai

- ▶ Tiesioginė
- ▶ Netiesioginė

Savižudybės etapai

- ▶ Mintys
 - Trunka nuo kelių savaičių iki kelerių metų
- ▶ Ketinimai
 - Trunka nuo kelių savaičių iki kelerių metų
- ▶ Bandymai

- ▶ Mitai apie savižudybę
 - ▶ Signalai, kad žmogus gali planuoti savižudybę:
 - ▶ Kalba
 - ▶ Nuotaika
 - ▶ Elgesys
-

Savižudybės grėsmės nustatymas

- ▶ Kai asmuo sunkiai susižalojęs–skambinti 112–suteikti pirmąją medicininę pagalbą–pervežti į ASPĮ teikiančią stacionarinę pagalbą patyrus traumą–pervežti į pasirinktą ASPĮ –Sprendžiama ar reikalinga hospitalizacija psichiatrinio profilio skyriuje–skubios pagalbos teikimas ASPĮ–tęstinės pagalbos teikimas

Savižudybės grėsmės nustatymas

- ▶ Jei nėra akivaizdžios grėsmės sveikatai ir gyvybei–sprendžiama ar reikalinga skubiai atlikti psichosocialinį vertinimą–ar reikalinga hospitalizacija psichiatrijos skyriuje–pervežamas į psichiatrijos stacionaro priėmimo skyrių–pagalbos teikimas ASPĮ–tęstinė pagalbaPSC

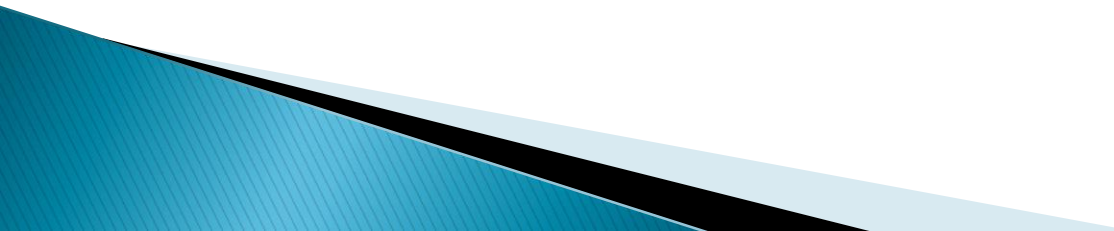
Savižudybės grėsmės nustatymas

- ▶ Jei asmuo nėra sunkiai susižalojęs–nėra akivaizdžios grėsmės sveikatai ir gyvybei–sprendžiama ar reikalinga skubiai atlikti psichosocialinį vertinimą–teikiama emocinė parama ir informuojama apie pagalbos galimybes bendruomenėje–pasiūloma užsiregistruoti vizitui PSC arba pas kitą pagalbos teikėją bendruomenėje

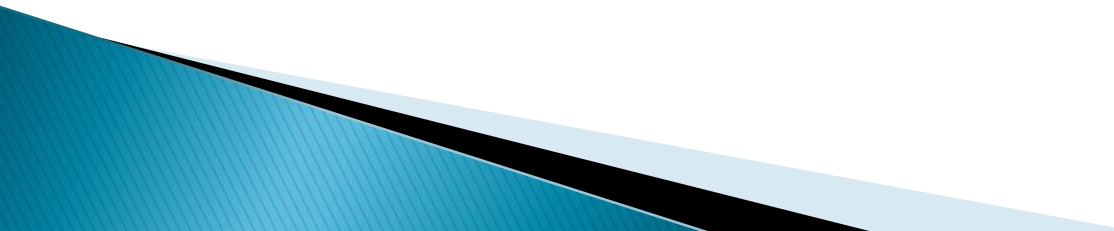
Pagalba

- ▶ „Vaikų linija“ Kasdien (11–23 val.): Tel.: 116 111 www.vaikulinija.lt
- ▶ „Jaunimo linija“ Visą parą: Tel.: 8 800 28 888 www.jaunimolinija.lt
- ▶ „Vilties linija“ Visą parą: Tel.: 116 123 www.viltieslinija.lt
- ▶ „Linija Doverija“ Darbo dienomis (16–20 val.): Tel.: 8 800 77 277
- ▶ artimiems.lt asociacija „Artimiems“ Organizuoja savitarpio pagalbos grupes. Interneto svetainėje pateikia naudingą informaciją nusižudžiusiųjų artimiesiems
- ▶ Tuesi.lt nacionalinė savižudybių prevencijos interneto svetainė
- ▶ Klaipėdos psichikos sveikatos centras Galinio Pylimo g. 3, Klaipėda
[+370 46410027](tel:+37046410027)

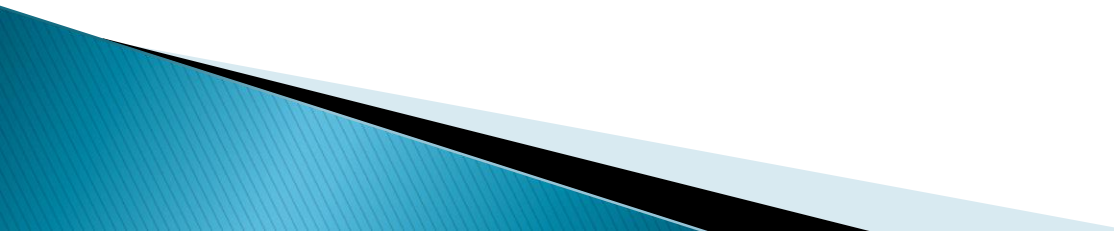
SAVE ŽALOJANTIS ELGESYS

- ▶ Tikslai
 - ▶ Formos
 - ▶ Rizikos grupės
 - ▶ Atpažinimas
 - ▶ Auskarai/žiedai ant kūno
 - ▶ Patologinis ar kultūros atžvilgiu sankcionuotas
 - ▶ Pagalba
-

Vaikų elgesio ar (ir)emocijų sunkumai arba sutrikimai

- ▶ Lemiantys veiksniai:
 - ▶ Biologiniai sutrikimai, ligos
 - ▶ Patologiniai santykiai šeimoje
 - ▶ Neigiama kultūrinė arba socialinė įtaka
 - ▶ Neigiamas patyrimas mokykloje
-

Klasifikacija

- ▶ **Aktyvumo ar (ir) dėmesio sutrikimai:**
 - ▶ Aktyvumo sutrikimai
 - ▶ Dėmesio sutrikimai
 - ▶ **Elgesio sutrikimai:**
 - ▶ Prieštaraujančio elgesio sutrikimas
 - ▶ Asocialus elgesys
 - ▶ **Emocijų sutrikimas:**
 - ▶ Nerimo spektro sutrikimas
 - ▶ Nuotaikos spektro sutrikimas
-

Aktyvumo ir dėmesio sutrikimas

Paprastas aktyvumo ir pastabumo sutrikimas

Per didelis (hiperkinezinis) aktyvumas

Tai nėra vaiko kaltė, jį sukėlė dėmesio ir savikontrolės sutrikimai, kurie dažniausiai būna įgimti

Pasekmės lengvesnės, jei tėvai kantrūs, atlaidūs

Hiperaktyviems vaikams **reikia papildomos pagalbos, kad išliktų dėmesingi namie ir mokykloje**

Užaugus dauguma sugeba prisitakyti, nors kai kurie sunkumai išlieka

Antrinės komplikacijos – tai asocialus elgesys ir žema savivertė.

VAISTAI: stimulatoriai didinantys dėmesingumą ir mažinantys perdėtą aktyvumą

Elgesio terapija stiprina dėmesį ir savikontrolę

Elgesio sutrikimai

Elgesio sutrikimas, pasireiškiantis tik šeimoje

- Nesocializuoto elgesio sutrikimas
 - Socializuoto elgesio sutrikimas
 - Prieštaraujančio nepaklusnumo sutrikimas:
 - Grupinis delinkventiškumas
 - Grupiniai įstatymo pažeidimai
 - Grupinis vagiliavimas
 - Pamokų praleidinėjimas
-

Veiksminga drausmė turėtų būti aiški ir nuosekli, bet ne akiai griežta;

Naudingiau yra paskatinti už teigiamą elgesį, vengti reagavimo tik bausmėmis

VAISTAI: MEDIKAMENTINIO GYDYMO NĖRA

Pedagoginės priemonės

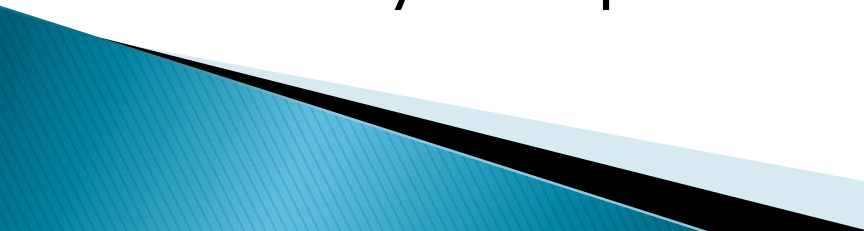
Rekomenduojama elgesio terapija

Mišrūs socialinio elgesio ir emocijų sutrikimai:

- Depresinis elgesio sutrikimas
- Kiti mišrūs elgesio ir emocijų sutrikimai
- Vaikų emociniai sutrikimai
- Atsiskyrimo nerimo sutrikimas vaikystėje
- Fobinio nerimo sutrikimas vaikystėje
- Socialinio nerimo sutrikimas vaikystėje
- Konkurencijos šeimoje tarp vaikų sutrikimas

Socialinio bendravimo sutrikimai, prasidedantys vaikystėje ir paauglystėje:

- Elektyvusis mutizmas
 - Reaktyvusis prieraišumo sutrikimas vaikystėje
-

Depresija

- ▶ Liūdesys ar prislėgta nuotaika;
- ▶ Išnykę interesai ar malonumo pojūtis
- ▶ (nebenori žaisti, negali susikaupti, išsiblaškę; netikėta agresija; nagų kramtymas, nykščio čiulpimas, smaližiavimas, enurezė ir enkoprezė; nuogastavimai, priekaištai)
- ▶ Sutrikęs miegas
- ▶ Ažitacija arba judesių ir kalbos sulėtėjimas
- ▶ Kaltės jausmas, nyksta pasitikėjimas savimi
- ▶ Nuovargis
- ▶ Sutrikęs apetitas
- ▶ Savęs žalojimas
- ▶ Mintys apie savižudybę ar bandymas nusižudyti

- ▶ Depresija nėra tingumas ar silpnumas
 - ▶ Depresija liga, yra veiksmingų jos gydymo būdų
 - ▶ Svarbu įvertinti savižudybės rizikas ir teikti pagalbą
 - ▶ Vaistai: skiriami antidepresantai
 - ▶ Psichoterapija
-